

ב"ה

פרשת נצבים – וילך – שבת סליחות

"במוצאי מנוחה"
סליחות

מדוע נקבע השם "סליחות"

איתא בזהר^[1] שהתחלת התורה כולה היא באות בַי"ת ("בראשית") – ראשי תיבות ברכה, היינו, שהתורה כולה ענינה – ברכה. ומכיון שהמדובר הוא אודות בריאת העולם ("בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ") – הרי מובן, שמזה נמשך ענין הברכה בעולם.

וכפי שידוע גם איש פשוט או ילד קטן (שלא למד עדיין את דברי הזהר) – שהרי בהתחלת הבריאה נאמר^[2] "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד", היינו, שכל הענינים הם באופן ד"טוב מאוד".

ומזה מובן, שמצד התורה לא יתכן ענין של היפך הברכה והטוב, ובמילא, כאשר מצינו בתורה ענין בלתי רצוי, היפך הברכה כו', בהכרח לומר, שהכוונה הפנימית שבדבר היא – להפכו לענין של טוב וברכה בתכלית העילוי, היינו, ברכה מרובה עוד יותר מאשר העילוי ד"טוב מאוד", על דרך מה שנאמר^[3] "ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך הוי' אלקיך", היינו, שעל ידי הפיכת הקללה לברכה נפעל עילוי גדול יותר מאשר ענין של ברכה מלכתחילה, שלכן, בהפיכת הקללה לברכה בא לידי ביטוי הענין ד"אהבך הוי' אלקיך".

...ויש להוסיף ולהמתיק... בנוגע לשם סליחות, "סליחות" הוא מלשון "סֶלַח". ולכאורה, תוכן זה יכולים לבטא בכמה לשונות מלבד הלשון "סֶלַח", וכמודגש בנוסח הסליחות גופא – שמלבד הלשון "סלח לנו", אומרים גם "מַחַל לנו, כְּפַר לנו", מחילה וכפרה, וכיוצא בזה. ואם כן, נשאלת השאלה: מדוע נקבע הלשון "סליחות" (מלשון "סלח") דוקא, ולא "מחילות" או "כפרות" וכיוצא בזה?

ויש לומר הביאור — על דרך הרמז: "סֶלַח" — בגימטריא תשעים ושמונה, שזהו מספרן של הברכות הכי נעלות ("ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה") ב"תוכחה" דפרשת תבוא.

וזוהו מה שנקבע הלשון "סליחות" (מלשון "סלח") דוקא - שבזה מודגש התוכן הפנימי והאמיתי דענין ה"סליחות", שאין זה בנוגע לענינים בלתי־רצויים חס ושלום, כי אם בנוגע לעילוי שנפעל על ידי הפיכת הענינים הבלתי־רצויים, על דרך ובדוגמת התוכן ד"תשעים ושמונה" (גימטריא ד"סלח") קללות דפרשת תבוא, שלפי האמת אינם רק ברכות, ואדרבה: ברכות הכי נעלות, באופן ד"ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה".

...על פי כל האמור לעיל, יש לבאר את הקשר ד"סליחות" עם יום השבת - "במוצאי מנוחה", ולא עוד, אלא שהשבת עצמה נקראת "שבת סליחות":

לכאורה, אינו מובן: כיצד ומדוע מקשרים את אמירת הסליחות עם יום השבת - בה בשעה שביום השבת לא מזכירים ענינים של סליחה ומחילה^[4], שכן, יום השבת - "אין עצב בו"^[5], ויתירה מזה, - "ביום^[6] שמחתכם אלו השבתות"!?!

...והביאור בזה — על פי האמור לעיל: ענין ה"סליחות" לאמיתתו - אינו על ענינים בלתי־רצויים חס ושלום, כך שאין כאן דאגה על ענינים בלתי־רצויים (דבר שאינו שייך ביום השבת), אלא אדרבה: ענין של שמחה^[7] - שכן, ענין ה"סליחות" הוא בנוגע לתכלית העילוי שנפעל על ידי הפיכת הענינים הבלתי־רצויים.

בנוגע לאמירת הסליחות בדיבור - מכיון שסוף כל סוף מזכירים (בגלוי ובחיצוניות על כל פנים) על דבר ענינים בלתי־רצויים, אין לאמרם ביום השבת, כי אם לאחרי צאת השבת, כאשר יוצאים מעולם המחשבה לעולם הדיבור והמעשה:

אבל לאידך, מדגישים באמירת הסליחות את הקשר עם ענין השבת - "במוצאי מנוחה", ועד שהשבת עצמה נקראת "שבת סליחות" — להורות שהכוונה הפנימית היא לענין ה"סליחות" כפי ששייך בשבת, באופן של מנוחה ותענוג, מכיון שאין זה בנוגע לענינים בלתי־רצויים חס ושלום, כי אם בנוגע לעילוי שנפעל על ידי הפיכתם ל"זכיות".

ולא עוד, אלא שענין זה הוא באופן ד"מעלין בקודש"^[8], היינו, ש"במוצאי מנוחה", בעת אמירת ה"סליחות" בדיבור - ניתוסף בענין השמחה והתענוג ד"סליחות" עוד יותר מאשר ב"שבת סליחות".

קטע משיחת ש"פ תבא, שבת סליחות, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ה ח"ה ע' 2948.

^[1] ר"פ ויגש.

^[2] בראשית א, לא.

^[3] דברים כג, ו.

^[4] מטה אפרים סתקפ"א סי"א.

^[5] ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז.

^[6] ספרי בהעלותך י, י.

^[7] ראה ספר לקט יושר חאו"ח ע' קיז.

^[8] ברכות כח, א.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה